

Kompletní data chybí

KATEŘINA KOLÁŘOVÁ
redaktorka LN

PRÁVNICKÝ GLOSÁŘ

Koncem února nevládní organizace Otevřená společnost, jež po dvě léta připravovala Mapu exekucí, informovala, že se projekt zadrhl. Webová stránka nabízí detailní rozpad počtu řízení v jednotlivých obcích s přihlédnutím k věku dlužníků i k vícečetným exekucím. Loňská data nebudou zatím do přehledu zahrnuta, protože společnost odmítla Exekutorské komoře ČR (EKČR) zaplatit za jejich poskytnutí 90 tisíc korun. Loni údaje dostala zdarma.

Kauza kolem neposkytnutí dat gradovala i na tiskové konferenci, kde se minulý týden představoval rekordní úbytek nových řízení. Byt komora avizovala, že veřejnost seznámí s komplexními daty, nedošlo na klíčové ukazatele. Počet loni zahájených řízení totiž nic neříká o tom, kolik lidí je skutečně v exekuci. Číslo 770 tisíc osob komora na základě otázek novinářů jen odhadla. Veřejnost se nedozvěděla ani to, kolik lidí je stiženo vícečetnými exekucemi.

Kompletní statistiky budou zveřejněny až za několika týdnů, kdy bude jasné, že v číslech nejsou chyby. Nabízí se ale otázka, jestli zveřejnění kusých dat mělo něco společného s kauzou kolem Mapy exekucí. Nebo jestli šlo o reakci na to, že EKČR dostala za (ne)spolupráci s Otevřenou společností políček od ministerstva spravedlnosti. Resort totiž v této věci postup komory tvrdě odsoudil.

Nakonec se ale může vše v dobrém obrátit.

Zástupci Otevřené společnosti se po konci tiskové konference s komorou dohodli, že znovu obnoví jednání o smlouvě. V původní verzi jim vadilo hlavně to, že EKČR měli informovat o všech mediálních výstupech. Resort spravedlnosti potvrdil, že už s komorou také vyjednávala o zveřejňování statistik. A vedení exekutorů si navíc minulý týden vybralo novou komunikační agenturu. Podle zdrojů LN jde o Media:List patřící do firmy Big Bang Media podnikatele Tomáše Kačeny.

Česko uniká z pasti exekucí

Počet zahájených exekucí loni rekordně klesl. Příčinou je konjunktura, ale i oddlužovací novela

KATEŘINA KOLÁŘOVÁ

Oproti roku 2017 došlo loni k meziročnímu poklesu počtu zahájených exekucí o 17 procent. Počet loni zahájených řízení je dokonce nižší než počet těch, které byly v roce 2018 skončeny. Jde o historický okamžik, protože v předchozích letech byl rozdíl mezi skončenými a zahájenými řízeními propastný, pochopitelně ve prospěch nových exekucí. Česko se tak pomalu začíná dostávat z dluhových pastí. Exekutorská komora ČR (EKČR), která minulý týden zveřejnila část statistik za uplynulý rok, je do budoucna ještě optimističtější.

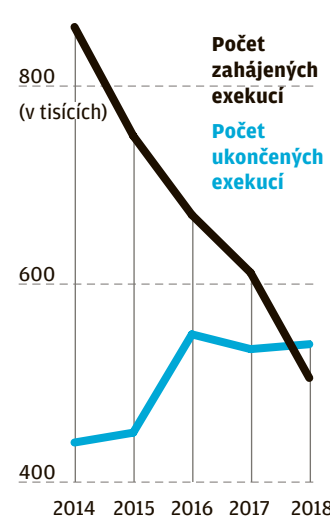
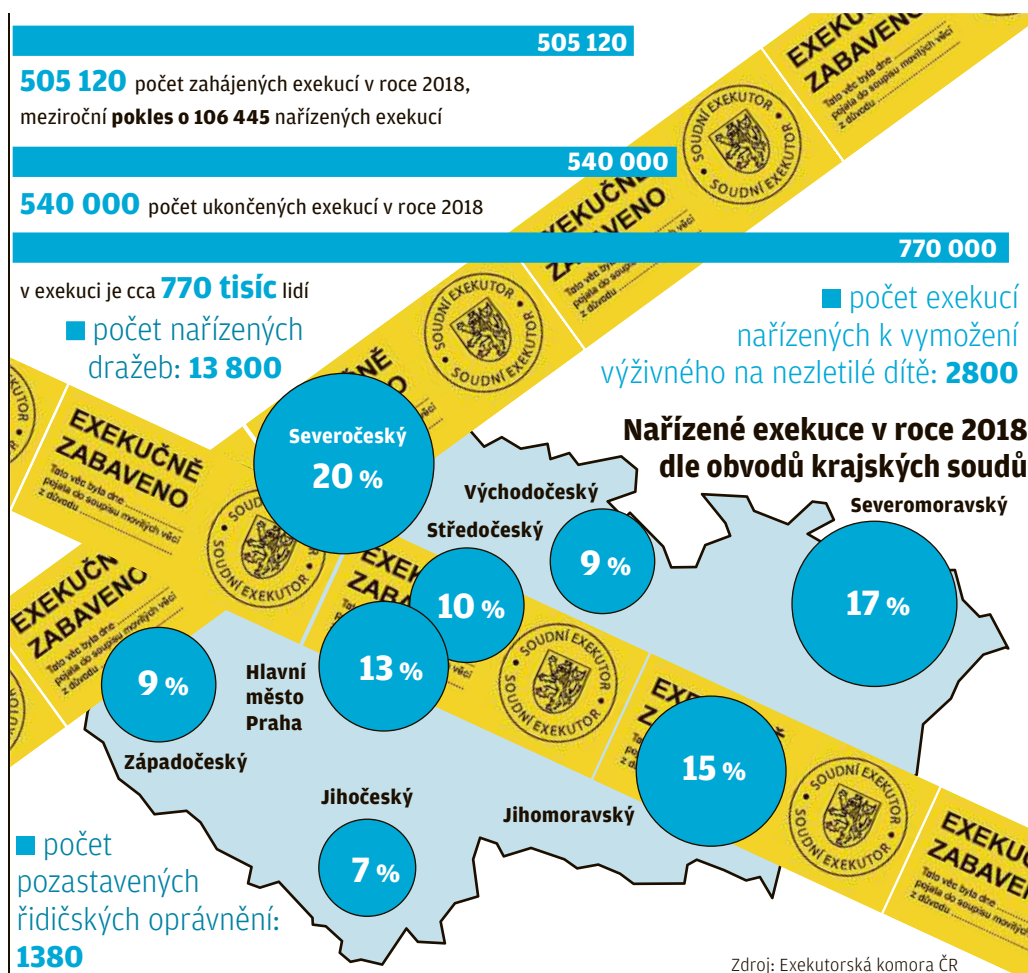
„Očekáváme, že trend klesajícího počtu nových exekucí, ale i celkového počtu exekucí bude v následujícím roce pokračovat. Hlavními faktory jsou vysoká míra zaměstnanosti i nová pravidla pro oddlužení, která začnou být účinná v tomto roce,“ uvedl Vladimír Plášil, prezident EKČR. Takzvaná oddlužovací novela začne platit od začátku června. Vstup do oddlužení umožní široké skupině předlužovaných osob, odpadne totiž dosavadní vstupní podmínka splacení alespoň třiceti procent pohledávek. Za kratší dobu se také oddluží důchodci, handicapovaní či ti, kdo splatí za tři roky 60 procent pohledávek. Během procesu oddlužení budou exekuce dál běžet, ale nebude možné je provádět, stejně jako ty, které budou nařízeny nově. Jakmile soud rozhodne o oddlužení, dlužník bude muset požádat o jejich zastavení.

Klíč: nepůjčovat nemajetným

Mezi další faktory poklesu nových řízení patří proběhlé legislativní změny. Jde například o možnost spojování exekucí, která je otevřená od roku 2013, ale zejména o změnu zákona o spotřebitelském úvěru, který omezil počet subjektů, jež mohou poskytovat půjčky. Změna směrovala zejména na nebankovní instituce, které si účtovaly drakonické úroky.

Zákon o spotřebitelském úvěru, který je účinný od konce roku 2016, spolu s evropskými předpisy stanovil povinnost poskytovatelů úvěrů zkoumat schopnost klienta dluh splatit. Opatření mají zaměřit tomu, aby půjčky nedostá-

valy ti, kdo je objektivně splatit nemohou. To je alfa omega toho, aby Češi nepadali do dluhových pastí. K problematice vynesl minulý týden důležitý rozsudek Ústavní soud (ÚS). Ten přezkoumával exekuci nařízenou na základě úvěrové smlouvy od společnosti Profi Credit. Šlo právě o to, zda bylo postaveno dostatečně najisto, že klient měl půjčku dostat. „Důsledky neschopnosti splácet úvěr se netýkají jen dlužníka (spotřebitele), ale týkají se společnosti jako



řujeme, což jsme připraveni soudu detailně doložit,“ řekl LN Pavel Klema, generální ředitel společnosti Profi Credit.

Riziko pro celou společnost

Za povzbudivý považuje nález ÚS Radek Hábl z nevládní neziskové organizace Otevřená společnost, která stojí za projektem Mapa exekucí. „Soud velmi správně poukázal na to, že pokud někdo půjčuje každému a má na tom postavený byznys model, nemůže očekávat ochranu ze strany státu v případě neschopnosti dlužníka úvěr splatit,“ pochvaluje si Hábl. Upozornil, že pád jedince do dluhové pasti negativně ovlivňuje celou společnost – dochází k menšímu výběru daní, vyšším výdajům na sociální podporu či růstu kriminality a recidivy.

Naopak podle advokátky Lenky Prikazské z advokátní kanceláře HSP & Partners nesmí dojít k opomenutí výchovného efektu. „Spotřebitelé by měli být vedeni především k tomu, že odpovědnost za dluhy nelze přenést na jiný subjekt a očekávat zásah státu. Odpovědnost za své jednání nesou primárně sami a úlohou státu je zajistit férové a spravedlivé prostředí,“ myslí si právnička. Podle Prikazské je nález jedním z nejvýznamnějších výkladových zdrojů, avšak obává se, že přehnaný ochrannářský přístup může zamezit v přístupu k úvěrům právě pro ty jednotlivce, které hodlal stát chránit a nevrhнул je do neregulované oblasti poskytování zá-půjček. „V konečném důsledku by to zavedlo společnost k prohloubení,“ varuje Prikazská.

Regiony s největším a nejmenším počtem zahájených exekucí

Nejvíce exekucí návrhů bylo v letech 2010–2018 podáno u Okresního soudu v **Ostravě, Karvině a u Městského soudu v Brně**. Naopak nejmenší návrhů v tomto období padlo v Rokycanech, Jeseníku a Pelhřimově.

Loni bylo při přepočtu na počet obyvatel nejvíce exekucí zahájeno

v **Ústí nad Labem, Teplicích a Chomutově**. Oproti loňskému roku nejvíce **klesl podíl zahájených exekucí v Ostravě, Ústí nad Labem a Brně**. Nejmenší pokles zahájených exekucí při přepočtu na obyvatele byl zaznamenán v Semilech, Teplicích a Trutnově.

99 procent všech loni zahájených exekucí směřuje na **peněžitá plnění, zbylé jedno procento** na plnění nepeněžitá (např. 1380 pozastavených řídičských oprávnění). Exekutorská komora ČR očekává, že **počet zahájených exekucí bude klesat každoročně**.

celku, neboť na tu mají vliv důsledky dlužníka předlužení a případné insolvence. Proto je na věřiteli, aby dlužníka náležitě před poskytnutím úvěru prověřil. Nedostatečně zjištění poměrů dlužníka má pak i veřejnoprávní souvislosti,“ stojí v nálezu ÚS.

Podle související judikatury je součástí odborné péče poskytovatelů úvěrů i taková obezřetnost, že poskytovatel nespočítá pouze na údaje o schopnosti splácet poskytnutý žadatelem o půjčku, ale sám tyto údaje prověří. Pokud tak

celku, neboť na tu mají vliv důsledky dlužníka předlužení a případné insolvence. Proto je na věřiteli, aby dlužníka náležitě před poskytnutím úvěru prověřil. Nedostatečně zjištění poměrů dlužníka má pak i veřejnoprávní souvislosti,“ stojí v nálezu ÚS.

Podle související judikatury je součástí odborné péče poskytovatelů úvěrů i taková obezřetnost, že poskytovatel nespočítá pouze na údaje o schopnosti splácet poskytnutý žadatelem o půjčku, ale sám tyto údaje prověří. Pokud tak

nepostupuje, dopustí se správního deliktu, za který mu může Česká občodní inspekce uložit tučnou pokutu.

V posuzovaném případě ÚS dospěl k závěru, že bylo porušeno právo na soudní ochranu. Věc byla vrácena k soudu nižší instance, který má posoudit, zda společnost dostatečně prověřila schopnost klienta úvěr splácet. „Vrácení případu k projednání z tohoto důvodu je pro nás překvapením, protože schopnost splácet každého žadatele o úvěr pečlivě prově-

Zásah na Úřadu vlády byl nezbytný

Kauza Jany Nečasové se táhla dlouhých šest let vinou hrubých odborných chyb soudu. Veřejnost čekala od vyšetřování víc, a to i kvůli nevhodné mediální prezentaci po zásahu v sídle vlády.

ONDŘEJ ŠTĀSTNÝ
státní zástupce

DISKUSE

Prostá poprava jednoho z nejpocitivějších premiérů, ozbrojený puč na Úřadu vlády, nejméně dvířka doba politopadové justice, pád vlády kvůli nezdaněným kabelkám. To jsou jen některé z emotivních výřků politiků, advokátů či novinářů, které si na svou adresu v uplynulých letech vyslechli státní zástupci v reakci na zásah na Úřadu vlá-

dy v roce 2013. Městský soud v Praze 1. března letošního roku pravomocně rozhodl, že tehdejší ředitelka kabinetu předsedy vlády Jana Nagyová (dnes Nečasová) zneužila tajnou službu pro sledování soukromých osob. Soud Nečasové uložil tříletou podmínku se zkušební dobou na pět let a desetiletý zákaz působení ve vedoucích funkcích státní správy. Konečný soudní verdikt je příležitostí k ohlednutí se za vypjatou veřejnou diskusi, která dosud celou kauzu provázela.

Soudkyně sama potrestána

Když Unie státních zástupců po vyhlášení rozsudku na svůj twitterový účet napsala, že kritici zásahu se mýlili, rozpoutala se pozoruhodná polemika. Nemalá část debatujících vyčetla policii a státním zástupcům, že jejich vinou padla vláda a dnes má Česko vládu úplně jinou. Pomineme-li samozřejmost, že orgány činné v trestním řízení se nesmějí ohlížet na volební cyklus ani preference politických stran, slyšíme absurdní tezi, že za důsledky trestné

činnosti by neměl odpovídat její pachatel, ale ten, kdo ji vyšetřuje.

Lichý je rovněž častý argument, že výsledkem rozsáhlé policejní razie je jen několik podmínečných trestů odnětí svobody. Žádný policista ani státní zástupce nemůže na počátku vyšetřování garantovat, že obviněný bude odsouzen, natož jaký dostane trest. Zákon výslovně přikazuje soudu, aby v případě neúměrně dlouhého trestního řízení pachatele potrestal mírněji.

Kauza Vojenského zpravodajství byla neúměrně protahována vinou hrubých odborných chyb soudkyně Obvodního soudu pro Prahu 1 Heleny Králové, která byla kárně potrestána za to, že rozhodovala „v extrémním rozporu s rozumným myšlením“. Je proto pravděpodobné, že kdyby soud pracoval, jak mu zákon ukládá, případ by skončil o pár let dříve a padly by přísnější tresty. Navíc nezapomínejme, že celá kauza ještě není u konce, neboť Nečasová je v současnosti trestně stíhána ještě pro další skutky.

Zneužití tajné služby nebylo je-

diným důvodem zásahu orgánů činných v trestním řízení. Další větvi případu byly údajně úplatky v podobě rozdávaní funkcí poslancům za jejich rezignaci na mandáty ve sněmovně; byla tu i větev „kmotrovská“, tedy prorůstání organizovaného zločinu do státní správy.

O prohlídkách rozhodl soud

Všechna témata padla na známé tiskové konferenci tehdejšího ředitele Útvaru pro odhalování organizovaného zločinu Roberta Šlachty a státních zástupců Ivo Ištvana, Pavla Komára a Petra Šereďy. Podle mého osobního názoru nebyla tato mediální prezentace dobrá.

Tehdejší Šlachtova slova o zajištění 120 až 150 milionů korun v hotovosti a desítek kilogramů zlata neměla v této fázi trestního řízení zazníti. Vzbudila u veřejnosti od počátku obrovská očekávání, přičemž následné trestní řízení žádné „kmotry“ neprokázalo. To však neznamená, že nebylo třeba i toto podezření z trestné činnosti řádně prověřit, což policii a státním zástupcům ukládá zákon.

Bez detailní znalosti věci lze jen stěží hodnotit přiměřenost celého rozsáhlého zásahu z roku 2013. Vstup na Úřad vlády musel být razantní, v danou chvíli probíhaly prohlídky na několika dalších místech a nelze připustit, aby se policisté dohadovali s vrátnými, zatímco o patro výše mohl někdo spěšně ničit důkazy. V diskuzi někdy zapadá, že o nejvíce invazivních zásazích do lidských práv a svobod (domovní a nebytové prohlídky, vazební stíhání) nerozhodli státní zástupci, nýbrž nezavislý soud, který shledal podezření z trestné činnosti za důvodně a dostatečně podložené.

Výraznou laickou i odbornou polemiku vzbudil fakt, že jako korupce bylo právně kvalifikováno poskytnutí zaměstnání ve statutárních orgánech státních podniků výměnou za to, že poslanci složí svůj mandát. Nutno říci, že kromě teorie takový právní výklad připouští i praxe. Například španělský nejvyšší soud v roce 2000 uznal za korupci poskytnutí funkce náměstka pro dopravu a bezpečnost ve městě Arrecife výmě-

nou za to, že se odsouzený zdržel hlasování na zastupitelstvu. Obdobně rozhodl i soud v USA v roce 2012.

Březnový rozsudek Městského soudu v Praze je jasným důkazem, že zásah na Úřadu vlády před šesti lety byl nezbytný. Jana Nečasová a bývalí příslušníci Vojenského zpravodajství se dopustili trestné činnosti, která nemá v novodobých dějinách českého státu obdoby. Pokud jde o politické důsledky, můžeme se domnívat, že takové jednání vysokého funkcionáře Úřadu vlády by muselo nevyhnutelně vést k rezignaci celého kabinetu v každé civilizované zemi.

Bylo by asi naivní čekat od autorů v úvodu zmíněných komentářů, aby svá slova nyní korigovali, či dokonce vzali zpět. Pro příště by stačila větší obezřetnost při určování kategorií pozic, než zazní finální rozsudek. Na začátek seriózní debaty o práci české justice by to nebylo vůbec málo.

Autor je mluvčí a člen výkonného výboru Unie státních zástupců